

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o izvajanju in delovanju vrhnjega domenskega imena.eu ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 733/2002 in Uredbe Komisije (ES) št. 874/2004

(COM(2018) 231 final – 2018/0110 (COD))

(2018/C 367/22)

Poročevalec: **Philippe DE BUCK**

Zaprosilo	Evropski parlament, 28. 5. 2018 Svet, 5. 6. 2018
Pravna podlaga	prvi odstavek člena 172 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	28. 6. 2018
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	11. 7. 2018
Plenarno zasedanje št.	536
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	133/1/0

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) podpira cilje iz predloga uredbe o izvajanju in delovanju vrhnjega domenskega imena.eu ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 733/2002 in Uredbe Komisije (ES) št. 874/2004. Namen predloga uredbe je, da se na eni strani odpravijo zastarele določbe, na drugi pa omogoči hitrejšo odzivanje na prihodnji razvoj.

1.2 EESO želi poudariti dejstvo, da je spletni identifikator pomemben za državljane, podjetja in organizacije EU, zato bi morali domensko ime.eu imeti za storitev splošnega pomena (SSP). Iz tega razloga bi moralo tudi veljati, da mora biti register nepridobitna organizacija, ki se ukvarja zgolj z operativnim vodenjem domenskega imena, morebitni presežek pa bi se moral stekati v proračun EU.

1.3 EESO se zaveda, da se register imenuje po koncu odprtega razpisnega postopka, vendar želi poudariti, da je treba storiti vse, da se delovanje.eu nemoteno nadaljuje. Odprti razpisni postopek bi lahko negativno vplival na stabilnost osebja in odnosov z veliko regulatorji ter na zaupanje v domensko ime in na njegov sloves. Vsa merila za izbor je zato treba precej vnaprej jasno opredeliti, zlasti vprašanje, ali je register lahko komercialno podjetje. EESO vsekakor poziva, naj bo celoten proces popolnoma pregleden.

1.4 Komisija bi morala opredeliti, ali mora biti register nepridobitna organizacija.

1.5 EESO podpira ustanovitev sveta več zainteresiranih strani in želi biti v njem zastopan.

1.6 EESO podpira širitev pogojev za upravičenost, da bodo lahko tudi fizične osebe pridobile domensko ime.eu. Med pogoji za to ni več prebivanje v državi članici Evropske unije. Ker bo vsem državljanom držav članic, ne glede na državo njihovega prebivališča, omogočena pridobitev domenskega imena.eu, se ne bo povečala samo prepoznavnost EU, temveč bo z domenskim imenom izrecno izkazana tudi njihova povezanost z EU.

1.7 Brexit bo vplival na merila za upravičenost, ko in če bo Združeno kraljestvo zapustilo Evropsko unijo oziroma ko se bo izteklo morebitno prehodno obdobje. Vsi organi, ki se ukvarjajo z upravljanjem domenskega imena.eu in operativno odgovornostjo zanj, bi se morali pripraviti na nove okoliščine, zadevne lastnike domenskih imen.eu pa bi bilo treba pravočasno obvestiti o ukinitvi njihovih pravic. Določiti bi bilo treba uresničljive roke.

1.8 EESO se zavzema za nemoteno prehodno obdobje s sedanjim izvajalcem. Ker se pogodba sedanjega registra, tj. EURid, izteče oktobra 2019 in takrat nova uredba in izvedbeni akti Komisije verjetno še ne bodo v celoti veljali, bo potrebno prehodno obdobje, kar pomeni, da bo treba pogodbo z EURid bodisi podaljšati bodisi se o njej ponovno pogajati. EESO meni, da bi se morala ta pogajanja začeti čim prej, ker bo treba pogodbo morda spremeniti, da se preprečijo motnje v delovanju domenskega imena.eu.

2. Uvod

2.1 Vrhnja domena (*top-level domain, TLD*).eu je domensko ime Evropske unije in njenih državljanov. Dodeljena je EU, upravlja pa jo Evropska komisija. Uvedena je bila z Uredbo (ES) št. 733/2002 o izvajanju domene.eu najvišje ravni. Dodatno jo urejajo pravila iz Uredbe (ES) št. 874/2004 o pravilih javnega reda v zvezi z izvajanjem in funkcijami domene.eu najvišje ravni ter načelih, ki urejajo registracijo, in poznejše spremembe. ICANN (Organizacija za dodeljevanje spletnih imen in števil) je vrhno domeno.eu dodelila marca 2005, uporabljati pa se je začela aprila 2006 po t. i. „obdobju sončnega vzhoda“ (postopku registracije po fazah) decembra 2005.

2.2 Vrhnja domena.eu je bila vzpostavljena z namenom krepitev spletne identitete Evropske unije in njenih državljanov, spodbujanja podobe EU v svetovnih informacijskih omrežjih in večje prepoznavnosti notranjega trga EU na virtualnem spletnem trgu.

2.3 V skladu s cilji strategije za enotni digitalni trg vrhna domena.eu evropskim podjetjem in državljanom omogoča sodelovanje v e-trgovanju in povečuje njihovo udejstvovanje na enotnem spletnem trgu.

2.4 **Register vrhne domene.eu** je organizacija, ki jo Evropska komisija izbere na podlagi javnega razpisa za obdobje petih let. Od samega začetka register upravlja nepridobitna organizacija EURid, ki deluje na podlagi pogodbe z Evropsko komisijo. Sedanja pogodba z EURid se izteče oktobra 2019. Do zdaj so z domeno.eu dobro upravljali. EURid je na podlagi raziskave zadovoljstva med regulatorji prejel nagrado za najboljši register.

2.5 Domenska imena.eu je mogoče registrirati prek mreže „**akreditiranih regulatorjev**“. Trenutno lahko domensko ime.eu registrirajo samo fizične osebe, podjetja ali organizacije („**prijavitelji**“), ki imajo prebivališče oziroma sedež v Evropski uniji, na Islandiji, v Lihtenštajnu ali na Norveškem („omejitev glede na prebivališče oz. sedež“).

2.6 Nekatera imena, ki se nanašajo na geografske pojme, so rezervirana. Te rezervacije lahko opravijo institucije EU, države članice, države EGP in države v fazi pristopa k EU ter EURid. V Uredbi (ES) št. 1654/2005 je naveden seznam rezerviranih imen (na primer „republicaportuguesa“, „hrvatska“) in je določeno, da se imena s seznama v prilogi k uredbi rezervirajo ali registrirajo samo kot imena domene druge ravni neposredno pod vrhno domeno.eu.

2.7 Vrhna domena.eu je med največjimi mednarodnimi vrhnjimi domenami. Po podatkih Komisije ima več kot 3,8 milijona registracij. Gre za četrto največjo vrhno domeno na evropski ravni, za domenami.de, uk in.nl. Po vsem svetu je zanj akreditiranih več kot 700 regulatorjev. Število registracij domene.eu je od njenega začetka znatno naraslo, vendar je v zadnjih dveh letih nehala naraščati. Povprečni delež obnovljenih domenskih imen.eu (80 %) je višji od splošnega povprečnega deleža obnovljenih domenskih imen (70–75 %). Poleg tega se z uporabo mobilnih aplikacij, iskalnikov in družbenih medijev za dostopanje do spletnih vsebin zmanjšuje prepoznavnost domenskih imen, kar pomeni pritisk na tradicionalna domenska imena.

2.8 Od sprejetja uredb o domeni.eu so se spletno okolje ter politične in zakonodajne okoliščine, povezane z EU, znatno spremenili. Z naglim porastom novih generičnih vrhnjih domen (kot so.top,trade,club ali.xyz), se je konkurenca na področju domenskih imen občutno povečala. To je vplivalo na dinamiko med registri in regulatorji. Slednji imajo zdaj pri ponujanju domenskih imen svojim strankam večjo vlogo pri odločanju, kateri registri jim bodo zagotovili večjo prepoznavnost. Hkrati je prišlo do precejšnjih tehničnih sprememb v upravljanju interneta in dinamiki ekosistema vrhnjih domen. Upravljevec registra vrhne domene.eu se mora odzivati na vse bolj zapletene zahteve po kakovosti.

2.8.1 Pojav in razmah platform družbenih medijev sta poleg tega spremenila povpraševanje po enoličnih spletnih identifikatorjih. Enolični spletni identifikatorji so kateri koli nizi (domene, uporabniška imena), ki omogočajo spletno prisotnost. Posamezniki in MSP imajo poceni in preproste alternative za vzpostavitev spletne prisotnosti, kar ima pomembne posledice za trg domenskih imen.

2.9 Po mnenju Komisije je treba obravnavati naslednje ključne težave sedanjega okvira:

2.9.1 Za vrhno domeno.eu velja zastarel in tog zakonodajni okvir, ki ga ni mogoče preprosto posodobiti. Uredbi vsebujeta zelo podrobne določbe, ki morda niso več ustrezne in vplivajo na vsakodnevno upravljanje domene.eu. Okvir ni dovolj prožen, da bi lahko z njim učinkovito obvladovali trg sistema domenskih imen (DNS), ki se hitro spreminja.

2.9.2 Sedanja struktura ne zagotavlja najboljšega upravljanja v smislu nadzora in odgovornosti do upravljavca registra ter ne upošteva narave upravljanja interneta, pri katerem sodeluje več zainteresiranih strani, Komisiji pa ne daje zadostnih nadzornih pooblastil nad upravljavcem registra.

2.9.3 Sedanja pravila ne omogočajo, da bi register vrhne domene.eu domenska imena.eu sam neposredno prodajal strankam. To lahko ovira njegove zmožnosti za učinkovito trženje storitev.

3. Povzetek predloga Komisije

3.1 Ključni vidiki novega predloga:

3.1.1 *Pravni okvir, ki bo zajemal:*

- prožne **predpise**, ki bodo temeljili na načelih in bodo primerno zasnovani za prihodnost,
- postopke komitologije, omejene na ključne vidike upravljanja vrhne domene.eu, kot so izbirna merila za upravljavca registra ali rezervirana domenska imena,
- pogodbo med Komisijo in upravljavcem registra z vsemi ustreznimi podrobnimi načeli in postopki. To vključuje politike in postopke, povezane z vodenjem domenskega imena, ki se pogodbi priložijo. To pomeni, da bo za vsakršne tehnične spremembe v prihodnosti potrebna revizija pogodbe.

3.1.2 *Izboljšanja na področju upravljanja in vodenja vrhne domene.eu s pomočjo:*

- svetovalnega organa, imenovanega **svet več zainteresiranih strani**, ki bo Komisiji pomagal in svetoval pri pravilnem izvajanju uredbe in delovanju domene.eu,
- novih nadzornih pristojnosti Komisije nad registrom, da bi bolje nadzirali organizacijo, upravljanje in delovanje vrhne domene.eu ter preverjali skladnost registra z uredbo. Register bo vsaki dve leti revidiral zunanji revizor.

3.1.3 *Razširitev sedanjih meril za upravičenost za registracijo domenskih imen.eu:*

- državljani EU, ki prebivajo v tretjih državah, bodo upravičeni do registracije domene.eu; fizične osebe in podjetja iz tretjih držav, ki imajo prebivališče oziroma sedež v Evropski uniji, bodo prav tako upravičeni do registracije domene.eu.

3.1.4 *Odprava strogih prepovedi vertikalnega ločevanja:*

- Komisija bi lahko razširila področje uporabe storitev registra (prodaja domenskih imen končnim uporabnikom; neposredna registracija domenskih imen na spletni strani registra) brez poseganja v uporabo pravil o pošteni konkurenci.

3.2 Komisija bo spremljala izvajanje uredbe in najkasneje pet let po začetku njene uporabe predložila poročilo o njeni oceni. Poleg tega se bo napredek vrhne domene.eu redno spremljal s predložitvijo poročila o izvajanju, učinkovitosti in delovanju domenskega imena tri leta po predložitvi navedenega poročila o oceni in nato vsaka tri leta.

3.3 Predlog je skladen s cilji strategije za enotni digitalni trg, ki vključujejo spodbujanje evropskega podjetništva in zagonskih podjetij, obenem pa krepitev varnosti in zaupanja v spletno okolje. Uredbo je treba izvajati v skladu s temeljnimi pravicami na področju varstva podatkov, zasebnosti, varnosti in večjezičnosti. Vsi sistemi za obdelavo podatkov in podatkovne zbirke, ki se razvijajo in/ali vzdržujejo, bi morali vključevati vgrajeno varstvo osebnih podatkov in privzeto varstvo podatkov.

4. Splošne ugotovitve

4.1 EESO podpira cilje, ki jih vsebuje predlog uredbe o izvajanju in delovanju vrhnjega domenskega imena.eu ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 733/2002 in Uredbe Komisije (ES) št. 874/2004. Namen predloga uredbe je, da se na eni strani odpravijo zastarele določbe, na drugi pa omogoči hitrejšo odzivanje na prihodnji razvoj.

4.2 EESO želi poudariti dejstvo, da je spletni identifikator pomemben za državljane, podjetja in organizacije EU, zato bi morali domensko ime.eu imeti za storitev splošnega pomena (SSP). Iz tega razloga bi moralo tudi veljati, da mora biti register nepridobitna organizacija, ki se ukvarja zgolj z operativnim vodenjem domenskega imena, morebitni presežek pa bi se moral stekati v proračun EU.

4.3 EESO se zaveda, da se register imenuje po koncu odprtega razpisnega postopka, vendar želi poudariti, da je treba storiti vse, da se delovanje.eu nemoteno nadaljuje. Odprti razpisni postopek bi lahko negativno vplival na stabilnost osebja in odnosov z veliko regulatorji ter na zaupanje v domensko ime in na njegov sloves. Vsa merila za izbor je zato treba precej vnaprej jasno opredeliti, zlasti vprašanje, ali je register lahko komercialno podjetje.

4.4 Okolje in trg domenskih imen se dejansko razvijata zaradi novih zainteresiranih strani na internetu, množenja generičnih domenskih imen in hitrega razvoja spletne komunikacije podjetij in zasebnih uporabnikov.

4.5 EESO podpira dejstvo, da nova uredba temelji na načelih, kar pomeni, da so v predlaganih pravilih določena samo osnovna, širša načela. Tako bo Komisija številne podrobnejše regulativne elemente, kot so rezervirana domenska imena in merila za izbor registra, natančneje določila z izvedbenimi akti in komitologijo. Druga natančnejša določila, ki jih bo moral upoštevati izbrani register, bodo predmet pogajanj in določena v pogodbi.

4.6 Čeprav EESO podpira prožnejši pristop k pogajanjem o uredbi in k pogodbi, poziva, naj bo celoten postopek objave javnega razpisa in pogajanj o pogodbi od začetka do konca povsem pregleden. Kandidati bi se morali pri pripravi odgovorov na razpis in pripravi na pogajanja o pogodbi jasno zavedati svojih dolžnosti, pogojev in pravic.

4.6.1 Nova uredba v primerjavi z veljavno ne izključuje vertikalnega združevanja, kar pomeni, da lahko imenovani register deluje tudi kot regulator in domensko ime.eu ponuja na trgu. EESO bi to inovacijo lahko sprejel zlasti v državah ali regijah, kjer imajo prijavitelji le malo izbire med lokalnimi regulatorji. S tem bi spodbudili večjo uveljavitev domenskega imena.eu na trgu, zlasti njegove različice v drugih pisavah.

4.6.2 V skladu z novim predlogom prav tako ne bo nujno, da je imenovani register nepridobitna organizacija. Če bo Komisija ta pristop potrdila, bo to po mnenju EESO velika sprememba, ki bo imela pomembne posledice. Komercialni subjekti bodo namreč delovali drugače, saj bodo morali z domenskim imenom.eu ustvariti dobiček, presežek registra pa se ne bo več stekal v proračun EU. EESO poziva Komisijo, naj to čim prej pojasni, da bodo v zakonodajnem postopku na voljo vse ustrezne informacije.

4.6.3 Kot je zapisano v oceni učinka, je vredno poudariti dejstvo, da ima Evropska unija od sedanje ureditve registra korist, saj je Komisija lahko podprla vrsto projektov in pobud, kot so sestanki vseevropskega dialoga o upravljanju interneta (EuroDIG) in organizacije ICANN v Bruslju.

4.7 Pomembna novost bo ustanovitev sveta več zainteresiranih strani, ki bo v skladu z uvodno izjavo 20 temeljil na usklajenem sklopu globalnih in vključujočih načel pri upravljanju interneta. Svet bodo v skladu s členom 14(2) sestavljali člani iz naslednjih šestih skupin: vlade držav članic, zasebni sektor, civilna družba, univerzitetni krogi, mednarodne organizacije in tehnična skupnost.

4.7.1 EESO lahko ta pristop v celoti podpre, saj bodo lahko te zainteresirane strani svetovale institucijam EU glede skupnih načel, predpisov, pravil, postopkov sprejemanja odločitev in programov, ki opredeljujejo uporabo in razvoj interneta. Kljub temu poudarja, da je treba natančneje določiti, da vloga sveta več zainteresiranih strani ne bo poseganje v operativno vodenje domene.eu. Komisijo zato poziva, naj pojasni vlogo in obseg pristojnosti tega sveta, ki mu bo treba zagotoviti tudi zadostna finančna sredstva za ustrezno delovanje.

4.7.2 Logično je, da ima Odbor kot predstavnik organizirane civilne družbe in zaradi pomembnega dela, ki ga je opravil (tudi o ustreznih temah, kot sta digitalizacija gospodarstva in razvoj e-trgovanja), potrebne kvalifikacije, da bi bil zastopan v tem svetu.

4.8 EESO pozdravlja tudi dejstvo, da bo nadzor nad skladnostjo vseh postopkov, ki jih bo vodil register, s pravnimi obveznostmi okrepljen z uvedbo zunanje revizije, ki naj bi se izvajala vsaki dve leti. Poleg tega bo svet več zainteresiranih strani svetoval, kako in v kakšnem obsegu je treba opraviti revizijo.

4.9 EESO podpira širitev pogojev za upravičenost, da bodo lahko tudi fizične osebe pridobile domensko ime.eu. Med pogoje ne sodi več prebivanje v državi članici Evropske unije. Ker bo vsem državljanom držav članic, ne glede na državo njihovega prebivališča, omogočena pridobitev domenskega imena.eu, se ne bo povečala samo prepoznavnost EU, temveč bo z domenskim imenom izrecno izkazana tudi njihova povezanost z EU.

5. Posebne ugotovitve

5.1 Ker se pogodba sedanjega registra, tj. EURid, izteče oktobra 2019 in takrat nova uredba in izvedbeni akti Komisije verjetno še ne bodo v celoti veljali, bo potrebno prehodno obdobje, kar pomeni, da bo treba pogodbo z EURid bodisi podaljšati bodisi se o njej ponovno pogajati. EESO meni, da bi se morala ta pogajanja začeti čim prej, ker bo treba pogodbo morda spremeniti, da se prepreči moteno delovanje domenskega imena.eu.

5.2 EESO je zadovoljen, ker so postopki alternativnega reševanja sporov dopolnjeni z možnostmi spletnega reševanja sporov.

5.3 Uvodna izjava 16 in člen 11(f) določata, da se pristojnim organom omogoči dostop do podatkov v registru za namene preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona kriminala. Iz sedanje oblike besedila bi lahko sklepali, da imajo organi kazenskega pregona neomejen, neselektiven dostop do podatkov o registraciji. Zakonska obveznost sodelovanja s pristojnimi organi bi morala izpostaviti tudi sistem nadzora in ravnotežja ter omejitve takšne obveznosti.

5.4 Člen 12(1) določa: „Register vzpostavi in upravlja podatkovno zbirko WHOIS, s katero zagotavlja *točne in posodobljene podatke o registraciji* domenskih imen v okviru vrhnje domene.eu.“ Zagotavljanje točnosti podatkov v zbirki WHOIS je v sistemu domenskih imen (DNS) precejšen izziv, saj podatke vanj vnaša več strani, nad katerimi ima register le malo dejanskega nadzora: običajno je regulator tisti, ki ima pogodbo s končnimi uporabnikom (prijaviteljem). Nekateri registri skušajo točnost zagotoviti tako, da podatke naknadno preverjajo, vendar pa noben register domenskih imen ne more jamčiti, da so podatki v zbirki WHOIS 100-odstotno točni in posodobljeni. Obstaja nevarnost, da takšna določba zahteva nerealno in nedosegljivo raven točnosti.

5.5 Opredelitev pojma „register“ (člen 2(a)) vključuje besedilo „**in razširjanjem območnih datotek vrhnje domene**“. Besedilo je dvoumno in mogoče ga je razlagati, da mora register območne datoteke objaviti. Večina nacionalnih vrhnjih domen svojih območnih datotek ne objavlja zaradi kibernetske varnosti in zasebnosti. V besedilo opredelitve bi bilo treba jasno zapisati, da objava območne datoteke ni potrebna.

5.6 Brexit bo vplival na merila za upravičenost, ko in če bo Združeno kraljestvo zapustilo Evropsko unijo oziroma ko se bo izteklo morebitno prehodno obdobje. Vsi organi, ki se ukvarjajo z upravljanjem domenskega imena.eu in operativno odgovornostjo zanj, bi se morali pripraviti na nove okoliščine, zadevne lastnike domenskih imen.eu pa bi bilo treba pravočasno obvestiti o ukinitvi njihovih pravic. Določiti bi bilo treba uresničljive roke.

V Bruslju, 11. julija 2018

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Luca JAHIER